

Gierik 24, december 1989

Jan Gloudemans

BIJ DE DOOD VAN MARC (PAYOT)

de dood zij kwam voor hem op wielen
niets heldhaftigs maar wel laf vermomd
omdat zij kwam doorheen zijn denken
aan haar die hij had liefgehad en miste
en brak de hand die het strelen had verleerd
maar die nog tekende en vertelde over haar

en wij die blijven ons rest alleen verdriet
dat is de zachte prijs voor het verlies
van hem die veel heeft liefgehad
en die wij allen missen

Jana Beranová

DE DICHTER

In de warmte van zijn huis
schrijft de dichter zijn lied
hij schrijft de waarheid
anders schrijft hij niet.

Hij ging gehuld in licht, zei ze
toen de tiran zijn zweep greep
en een andere waarheid eiste.

Zoek de waarheid, riep Magister Jan Hus
voor de brandstapel, heb de waarheid lief
en verdedig de waarheid tot aan je dood
want de waarheid zal je verlossen!

De waarheid is een eenzame cel.
De laffe traliehand van fossiel machtsbetoon
grijpt het lied bij de keel en de papiermolens
draaien onverbiddelijk en snel.

In de leegte van zijn huis
schrijft niemand zijn lied
de dichter schrijft de waarheid
anders schrijft hij niet.

LENTE

Vier gaten in de muur.

Al heelt de tijd alle wonden
kogelgaten branden
even hevig
als in het Jaar met de Laatste Lente.

Wonden zijn onze hel.
Schoten in de roos van vertwijfeling,
voltageffers van angst,
pijlen van pijn.

De tijd slijt hooguit alle hoeken af.
Ik koester, zelf gekromd,
de kogelronde wonde
en in de holte van mijn hand
klem ik mijn klompje vaderlandse bodem

tot iemand me op mijn vingers tikt.

Brigitte Pretzenbacher
(Oostenrijk)

NACHTS

an der Kreuzung trennten wir uns
ein flüchtiger Küß
ein geflüstertes Adieu
er bückte sich
brach eine Blume vom Parkbeet
reichte sie mir
ich wandte mich um
und lief
hörte das Klappern meiner Absätze
und das Keuchen meiner Lungen
hielt die Blume fest in der Hand
und sah mich nicht mehr um

Henriette Theisen

ESPOIR OU ILLUSION ?

Quand ma salle à manger le soir pour moi s'anime
De souvenirs valsant autour de mon fauteuil...
Et la pendule invite aux rêveries intimes
Sous le plafond sculpté – de feu papa l'orgueil –

J'entends au coin du feu soupirer mes reliques,
Témoins d'un court bonheur ou d'un pays lointain :

Le vase de Russie et le boa d'Afrique,
La croix de Coventry, le bambou de Pékin...

Et l'écho prestigieux de leur petite histoire
Comme un ruisseau bavard inonde ma mémoire
D'un frisson de plaisir au parfum suranné.

Les autres de mes jours dans leur cadre sourient
A mon rêve ingénu de chanter l'harmonie
D'un monde fraternel où fleurit l'amitié...

Jelle Visser
(Amsterdam)

JAUCHZET, FROHLOCKET!

Es lädt die Volksgartenschenke-Inhaberin:
Hereinspaziert, die Herrschaften!
Hier gibt es Bier und Unterhaltung,
preiswertestes Vergnügen... UND:
Emotionale Nachhilfestunden
(stottern, schluchzen, Mamma-rufen)!

„Der Geruch von abgestandenen Tränen“
ist merklich stärker als der Narzissenduft,
den nur Liebende spüren.

Das hilfreiche Licht stiller Tage
erfreut uns, und mild ist die
samschwarze Nacht.

Das Weinen erquickt, wie das Lachen,
wenn es der eigenen Stunde gehört.

Thérèse De Vos (België)

*« Que m'importent vos sacrifices?
Vous avez beau multiplier vos prières
moi, je n'écoute pas. » (Is. 1-15)*

Que m'offrez-vous d'autre
que ce qui m'appartient?

Les roses
que vous effeuillez pour moi
l'encens
que vous brûlez en mon honneur
c'est moi qui les ai parfumés.

Vos robes de soie
sur votre nudité

vos gants blancs
sur vos mains sales

c'est à votre gloire que vous les portez
non à la mienne

*« vos nouvelles lunes et vos pèlerinages
je suis las de les supporter » (Is. 1-14)*

QUE D'AUTRES meurent de soif
et de faim
pourvu que vous soyez rassasiés
de foie gras et de vin,

vous les satisfaits,
vous les mieux-que-les-autres.

Ralentissez le pas
ne criez pas si fort

il faut

que votre voix se fasse douce
à l'oreille de celui qui souffre

que vos bras entourent
celui qui a froid

que votre cœur s'ouvre
à celui qui est seul

*« c'est l'amour que je veux
non les sacrifices. » (Os. 6-6)*

Celestin Cosijn (Breda)

GEEN BEZOEK GEEN BLOEMEN

je bent nu vijftig
voorbij de jaren waarin
de toekomst grens was tussen
verbeiden en verbeuren
welkom in het land
benoorden je jeugd
waar de nachten langer
duren de dagen korter
de naald van de pijn
heeft kaarten van dit land
geëst op elk gelaat
de spiegel leert je lezen
de lijnen van geluk
de rimpels van verdriet
geen torenhoog verwachten meer
in het verschiet maar wel parken herinneringen
met illusies als zwanen op de vijvers van herdenken
toch blijven ook hier dromen uitvliegen
uit de ark van de nacht
op zoek naar een takje hoop
aan de vloedlijn van de dag

je bent nu vijftig
welkom in dit land
je bent niet alleen, anderen kwamen zoals jij
sprokkelend de ervaring van vallen en opstaan en weten
zijn is worden, worden tast ons aan
worden verteert het vruchtvlees
van waan en schone schijn
en laat ons slechts
het klokhuis van onszelf maar
zijn is ook willen
willen treden uit de schaduw van de angst
leven tot op de achterkant van het bestaan
de vlag van de moed hijsen aan de gevel van elke dag
onder een hemel met duizend vensters
liefhebben tot het pijn doet

je bent nu vijftig
ouder is de wind diejong als een minnaar
door je haren woelt
de knotwilg aan de sloot
het landschap onmeetbaar
geef me je hand want het wordt kouder
en de horizon vervaagt

David Scheinert

VERSETS

Voici mes poèmes, mes amples laisses, ces chants
d'homme seuls et perdus, d'animaux et de bocages,
ces paroles d'hier et d'aujourd'hui qui embras-
sent les destins vaincus ou en métamorphose.

Il est des moments uniques où j'enlace la vie et lui
fais un enfant, mais la vie, en retour, m'étreint et me
transmet ses doutes et des parfums, ses saveurs et
ses savoirs.

Dans mes versets, l'homme à genoux, l'homme
face à la mer, les Juifs écrasés comme des poux, les
Arabes battus, abattus, les Noirs privés de manioc,
notre vie fragile sous les fusées, tout revit, remeurt
et ressuscite.

PEUT-ETRE

Quelles traces laisserai-je, lorsque je ne serai plus,
quelques os dans la tombe, des cendres dispersées ?

Une image hésitante dans les yeux d'un ami,
des mots lancés un jour qui auraient pris racine ?

Quelques vers récités par un adolescent,
mais on rêve cette folie, si l'on prend pour un dieu.

Qui songera à nous, existences effacées,
tel un mot à la craie dessus un tableau noir ?

Heureuse croyance que l'on demeure entier,
après avoir été, comme un pas sur le sable.

RETOUR

Frais et lisse, m'ébrouant au soleil,
libre comme un loriot, j'ai oublié ma nuit.

Comment me souvenir des arbres inhumains,
des vampires si proches qui m'ont poursuivi
dans une forêt sans repos ?

Je respire, je suis vivant, et j'étais mille fois mort,
seul contre le monde entier.

Huit heures d'angoisse et de folie,
huit heures de fureur et de haine me serrant à la gorge.

De ces chevauchés soufflant derrière mon dos,
de ces piétinements funèbres,
il ne reste ce matin qu'une tasse de moka
et son sourire vainqueur.

LA MEMOIRE DES CENDRES

En 43, un sale matin d'automne, une voix anonyme me cloue au téléphone, vos parents, votre frère pris par les nazis, et la tête me tourne et je suis béni, en 43, un sale matin d'automne.

En 45, l'ami Jacob revient d'Auschwitz et dit, tes parents conduits dans la salle où l'on gaze, et ton frère, plus tard, tué sans périphrases, en 45, ça sent partout le gaz.

En 58, je passe par l'Allemagne, la Pologne, la Russie, les fenêtres flamboient et les gens me sourient, tout est vert aux champs et blanc autour des places, en 57, pas une ombre de Juif ne traverse l'espace.

En 63, à Bruxelles, devant le mur de la Banque Nationale, une force étrange m'aspire vers le bas, et mes jambes se dérobent et je me sens très las, en 63, je m'appuie au mur de la Nationale.

En 66, une nuit à l'Hôtel de Sofia, une étoile dans ma poitrine se brise en mille éclats, et je crie à ma femme et je crie au néant, en 66, à Sofia, je crie en survivant.

En 70, à Vienne, au Café Sacher, devant des marquis bleus et des croissants aux noisettes, j'entends deux bourgeois pleurer Adolf Hitler, en 70, à Vienne, les façades sont muettes.

En 80, à Paris, le fasciste Pourrisson trouve dans ses paperasses, que les chambre à gaz sont un triste mythe et qu'au grand jamais n'y périt nul Israélite, pour Pourrisson faussaire, nul Juif n'a souffert. Demain, vieilli, vivrai-je encore et vous reverrai-je, Tartuffes, multicolores, bruyants matamores, au milieu de vos fusées et de vos fioritures, et vous foutant des millions de vies éliminées pour leur innocence, pour vos imposteurs, demain vous reverrai-je encore ?

Guy Commerman

AFREKENING ONDER DE DICHTERS NA DE STAATSGREEP

Karel ligt op sterven,
René rust in onvrede,
wellicht wordt Walter terechtgesteld.
Hugo wordt gemarteld,
Francis is dodelijk ziek,
Lode werd opgepakt.
Fernand heeft geen nagels meer,
Rik werd zijn tong afgeknipt,
wellicht lacht Jozef in zijn vuistje.
Raymond werd het zwijgen opgelegd,
Karel is eindelijk dood,
en René zijn boeken werden gisteren verast.
Willem hing zich op,
Clara heeft geen borsten meer,
wellicht werd Elly weer verkracht.
Hugo werd gebroken,
Fernand is nu ook zijn vingers kwijt,
en Daantje drinkt champagne.
Aimé werd ontluisd,
Elza werd monddood gemaakt,
maar André heeft een baantje,
en Filip ook, en Rudi ook,
en Thomas ook,
en voorwaar Jef ook,
wie had dat gedacht,
en Martha
en Patrick natuurlijk.

De poëzie ligt op sterven,
de literatuur wordt gevierendeeld.
Wellicht wordt mijn vulpen drooggelegd.
Wie blijft er nog over om Guy te verraden?
Le poète a toujours raison.
C'est pourquoi...

Dubravka Boric'

PUCICE

De steenkapper kapt
in de warme zon
de witte steen.
Onder de hamer
luidt de steen
zingt de steen
vivo
piano
crescendo
forte
en daarna stilte –
tot het zweet op het voorhoofd is opgedroogd
Rust voor de kromme kant
met hamer en beitel
tot het witte stof
uit het haar is geschud...

Dan herneemt de blanke steen zijn lied
wachtend
op de weerklank van de andere
een canon
van de leeuwerik tegen de merel op
Ze zingen...

De zon is reeds ondergegaan
en de baai is stil van baders
Op de oever
zingen de jongeren
een serenade tot diep in de nacht
met de andere oever als echo
Ze zingen luid
en verzoeten de vermoeide slaap
van de steenkappers.

(vertaling Ilic Ljubica & Annmarie Sauer)

Romain John van de Maele

TIJD EN OOK WAT MENS
(voor Marcel Wauters)

1.

Hier sta je nu –
brons geworden hart
der Vlaamse paupers,
samen met het zotte geweld.

Als de dauw het gras
aan jullie voeten kleurt,
kraait de haan nogmaals
het rode onvermogen
en weven spinnen
zwarte doeken,
bezegelen een verloren ideaal.

2.

Hier wordt, wachtend op Godot,
geschiedenis geschreven, dé geschiedenis,
van aap tot ontdekkingsreiziger,
terwijl in het stille dorp
terloops een haan zonder hennen kraait.

Vreemde vogels werden hier verzameld
naast speren en ander ongerief
van bosjesmannen en tamtamvolkeren,
die hier niet thuis horen –
maar het grijze haar van het verleden
laat geen schele blikken toe.

Hier wordt geregistreerd zonder meer –
de geschiedenis op het scherpst van de leugen
en standbeelden bevolken deze wildernis,
terwijl in het stille dorp
terloops een loopse hond blaft.

Dirk Rommens

V

vrouwen glijden hun nylons als het zaaien
van tenger gras over warme aarde.
zijden gefluister over heimelijk genot.

het lichaam hoort men ingetogen te aaien,
de heuvels te beklimmen
als eeuwige sneeuw.

vrouwen kleden zich niet uit –
ze ritsen zich in, alsof ze zich nooit
maar naakt willen weten.

II

ze sterven jong, bij bosjes sneuvelen ze
in het verkeer, of kanker krijgt ze wel.
zelfdoding, zelfmoord, suicide:
er zijn woorden voor.

jouw dood heeft geen naam, je wiste het weten
uit met een laatste teugje, een ultieme sigaret.
we hoorden je longen kraken;
zo sprak je boekdelen.

is dit het einde? dacht ik te horen. Zei vader iets?
ik luisterde naar de buitenkant:
veel wind vannacht.
je wachtte niet op ontkenning.
er zijn geen woorden voor.

V

we praatten eigenlijk haast nooit, we luisterden
vaker naar stemmen van zij die het beter wisten.
en we knikten, of gromden een traag jaja.

we gedroegen ons als vader en zoon,
we waren het niet,
dan hadden we elkaar veel meer verteld; wij hoefden
geen lange verhalen,
want er was niets toe te voegen.

ik bleef soms weken weg; je zei wel eens,
je wist waarom:
als ik er niet meer ben, dan zul je willen komen.
toch praat ik nu veel meer dan toen, maar jij blijft
zwijgen.

XI

als ik je lichamelijk tospreek,
met handen van zweet, de tanden omhels:

op je bloed een spoor nalaat van cellen
in drievoudige kleuren; reik tot op de bodem.

beklemt me mijn greep als ik je oor bevries.

als de cellen zich delen in zweetdruppels om pijn,
struikel ik in ogen van spijt om te weinig gestreel.

dit slapend gestamel op kiemen van dood
is mijn straf, mijn droge, eenzame brood.

Ans Wortel

'BINDLAND' ALKMAAR... NACHT...

De grote lijn
dáár gaat 't om
jij bent niet dom
wat recht is
buigen wij niet krom
allemaal eender
geen gezeik
hetzelfde vreten
allemaal rijk
al betaal jij
tien keer zoveel
voor je kan als ik
al heb ik 'n hutje
en jij je pik
we rijden
beiden
even vlug
van deze kant
naar de andere zijde
en weer terug...
Zoals 't was
zal 't nooit meer zijn
één kleuterklas
voor groot en klein
voor broek en rok
dus geen gemok
oom agent speelt
nou voor juf
heel vervelend
en even stug
leert hij ons
al wat stout is af
vanuit de wieg
voor in 't graf.
Men zwamt van
hoogwaardig technologisch
strooit zand
in grote en kleine ogies
veel jaar op school
maakt ons niets wijzer
we zetten alles
vol met ijzer
eerst stond
iedere stad voor paal
en nou de wegen
allemaal.
Oké, 't is maar 'n facetje
van wat er speelt

maar 't is geen pretje
het verveelt
want 't barst
van de futiliteiten
en die bepalen
kwaliteiten
plus de moraal
voor jan modaal.
Geen mens wordt boos
wél werkeloos
wees daarmee blij
zó ben je vrijdag vrij van waanzin
dat weet geen hond
vrij voor wat
st, houd je mond.
Het maakt niets uit
waarvoor we kiezen
feit
is dat we altijd
verliezen...
Dat is niet goed
en ook niet slecht
wat krom is
buigen wij niet recht
want ik ben dom
en jij bent dom
de grote lijn krijgt ons weer klein.
Daar gaat 't om. 🗄️🌀🗄️👤
🗄️🌀🗄️👤
🗄️🌀🗄️👤

🗄️🌀🗄️👤